

NAUJOSIOS AMERIKIEČIŲ LITERATŪROS ŽARGONO VERTIMO SUNKUMAI

Verčiant šiuolaikinę literatūrą, susiduriama su tokiais kalbos faktais, kurie nebūdingi lietuvių kalbai. Čia turimas galvoje žargonas, toji sutartinė kokios nors socialinės ar profesinės grupės kalba, išsiskirianti ypatingais žodžiais ar posakiais, kartais specifine tartimi. Žargoną turi studentai, paaugliai, jūrininkai, kareiviai, nusikaltėliai. Anglų kalboje žargonas — tai kalbos reiškiny, susiformavęs tos pačios kalbos pagrindu, fiksuotas daugybėje literatūros kūrinių ir seniai leidžiamuose slengo (žargono) žodynuose. Lietuvių kalbai žargonas — labai problemiškas klausimas, teoriškai kalbininkų nenagrinėtas.

Vakarų klasikinės literatūros rašytojo žodžių arsenale dialektizmai, provincializmai, žargonizmai, vulgarizmai užėmė palyginti nežymią vietą. Saikingai juos vartojo ir mūsų rašytojai. Todėl ankstesniuose vertimuose iš užsienio kalbų ne taip jau dažnai pasitaikantys žargono atvejai būdavo vertėjų kartais apeinami, kartais būdavo pavartojamas vienas kitas barbarizmas ir archaizmas. Bet gyvenimas laužo senąsias formas, ir veržte veržiasi nauji kalbos reiškiniai. Moderniajai prozai, poezijai, dramai būdingi drąsesni kalbos ir stiliaus eksperimentai. Naujojoje Vakarų literatūroje yra kūrinių, kur žargonizmai jau ne paskiri atvejai. Jie sudaro stilistinę knygos audinį, ir reikia ieškoti kito kelio jų vertimui.

Vienas iš sunkiausių uždavinių, su kuriais susiduria vertėjas, yra perteikti kalbos elementus, esančius už originalo kalbos normų. Visi šie elementai (archaizmai, neologizmai, dialektizmai, vulgarizmai), esantys stilistinėje kalbos periferijoje, išsiskiria visuotinai priimtų kalbos normų fone. Dėl to jiems būdingas nacionalinis atspalvis, ir, juos verčiant, ne visada galima naudotis atitinkamu gimtosios kalbos funkcinio stiliumi.

Meninis vertimas — tai ne atitikmenų paskiriems žodžiams bei elementams ieškojimas, tai atkūrimas tos prasminės bei stilistinės visumos, kuriai tie elementai tarnauja. Lietuvių bendrinės kalbos normos netoleruoja vulgarizmų, tačiau joje gausu priemonių, kurios gali perteikti vulgarizmų stilistines funkcijas — tikroviškumą, emocionalumą, pabrėžiamai niekinamą šnekančiojo pažiūrą į objektą. Šitaip pažvelgę į iškeltą problemą, galėsime ir lietuvių kalboje rasti būdą, kaip perteikti įvairialypę žargono sistemą.

Vienas reikšmingesnių žargono (šiuo atveju — paauglio žargono) atkūrimo pavyzdžių yra P. Gasiulio išverstas amerikiečių rašytojo Džeromo Selindžerio romanas „Rugiuose prie bedugnės“. Nors ir tolimas nuo idealo, bet palyginti su kitais net labiau patyrusių vertėjų darbais tai vienas iš sėkmingiausių moderniosios amerikiečių literatūros vertimų. Čia turima galvoje modernūs autoriai ne tik turinio, formos, bet ir kalbos atžvilgiu.

Dž. Selindžerio knyga pasakoja apie šeštojo dešimtmečio pradžios paauglį, augantį pasiturinčioje amerikiečių šeimoje. Knyga parašyta pirmuoju asmeniu, tai romanas monologas, romanas išpažintis. Selindžeris ne tik puikiai pažįsta vaiko psichologiją, bet ir moka dėstyti savo mintis bei jausmus vaikams būdinga maniera. Iš čia randasi savotiškas knygos stilius, kuris, žiūrint kalbotyros istoriko akimis, ne tik naujai įkūnija slengo (žargono) tradicijas, kūrybiškai panaudotas amerikiečių rašytojų Marko Tveno, Elenos Grin, Ringo Lardnerio kūrinuose, bet ir teikia duomenų herojaus psichologinei charakteristikai.

Kritiko kalbininko D. Kostelo nuomone, pagrindinio veikėjo Houldeno Kolfildo kalbai būdingas tas universalumas, kuris leidžia susidaryti vaizdą apie visos kartos kalbinę charakteristiką. Reikia pažymėti, kad Kolfildas niekad nešneka autoriaus vardu, niekad nepereina į „suaugusių“ kalbą, nors ir vartoja vieną kitą pasakymą, paimtą iš knygų, pasipuikauja „moksliškais“ žodžiais arba madingais specialiais psichoanalitiniais arba sociologiniais terminais. Žodžiu, visoje knygoje išlaikyta viena kalbos maniera.

Kas gi konkrečiai charakterizuoja Houldeno Kolfildo kalbos stilių?

Betarpiškam šnekamosios kalbos stiliui perteikti visų pirma vartojamos šios priemonės:

- 1) pastovūs parazitiniai žodžiai bei žodžių grupės, kaip antai *and all* (arba ekvivalentiškai savo reikšme, bet stipresnio emocinio atspalvio junginiai *and stuff* arba *and crap*); *or something, or anything*; *sort of* sykiu su būdvardžiais, o dar dažniau su veiksmažodžiais; *this, these, those* ir t. t.; pvz.:
how my parents were occupied and all; my whole goddam autobiography or anything; she was sort of deaf; he wrote this terrific book; tickets and stuff;
- 2) inversijos, vartojamos šnekamojoje kalboje; pvz.:
what I did was I went over;
- 3) nukrypimai nuo gramatinių normų;
 - a) netaisyklingų veiksmažodžio formų vartojimas, pvz.:
I'd woke him up;
 - b) netaisyklingas įvardžių vartojimas, pvz.:
I woke he and his wife up;
 - c) sintaksės taisyklių nepaisymas: įvairių rūšių netaisyklingų eliptinių konstrukcijų vartojimas, „dvigubo“ tarinio vartojimas ir t. t.; pvz.:
some girls you practically never find out what's the matter;
I hardly didn't ever know;
 - d) slengo nukrypimai nuo fonetinės normos ir t. t.; pvz.:
callin', hurtin', cut'em, tell'em.

Kaip matome, amerikietiško slengo sistema labai plati ir įvairi. Kiekvienas tos sistemos aspektų gali būti atskiro lingvistinio tyrinėjimo tema. Čia pakalbėsime apie vulgarizmų vertimą.

Tipiška mokyklinio „dialekto“, taigi ir Houldeno Kolfildo kalbos savybė — jos vulgarumas, dažnas dievagojimasis — šis turi ypatingą emocinį atspalvį paauglio lūpose, nes dėl religinių asociacijų yra draudžiamas. Vulgarizmai Houldeno šneikai suteikia tikroviškumo ir dar didesnio emocingumo. Žodis *damn* arba jo ekvivalentai pasikartoja puslapyje kartais daugiau kaip penkis kartus.

Dauguma tarybinių bei užsienio kalbininkų vulgarizmais laiko storžieviškus, šiurkščius buitinius žodžius bei pasakymus, kurių būdingas požymis — grubumas, kone nešvankumas. Vulgarizmus skirstome į leksinius bei stilistinius. Pirmieji yra žo-

džiai, kurie norimai sąvokai perteikti reikalauja arba eufemizmų, arba mokslinių terminų. Antrieji — žodžiai, kurių tiesioginė prasmė neturi nieko nepadoraus ar šiurkštaus, bet kuriais dėl aiškaus stilistinio atspalvio reiškiamas pabrėžiamai niekinamas kalbančiojo požiūris į daiktą. Dėl savo emocinio sodrumo bei funkcinės paskirties konkretumo stilistiniams vulgarizmams priklauso tokie plūstami žodžiai bei pasakymai: *goddam, damn, hell, bastard, stink, bitch* ir kt.

Tarybiniai vertimo teoretikai (A. Fiodorovas, J. Etkindas) teigia, kad vertimo teorijos pagrindas — lyginamoji stilistika. Ji sprendžia svarbius praktinio pobūdžio klausimus, pavyzdžiui, klausimą apie įvairių kalbos elementų savitarpio santykius bei funkcijas skirtingose kalbose. Lyginamuoju stilistiniu nagrinėjimu konkrečiai nustatoma tų pačių elementų vieta skirtingose kalbose.

Na, bet teiginys kol kas lieka teiginiu, nes pas mus, kaip rašo T. Venclova, „dėl tam tikrų istorinių sociologinių priežasčių ligi šiol stinga netgi išplėtos funkcinės stilių sistemos“¹. Taigi kalbėti apie lyginamąją stilistiką lyg ir išvis per anksti. Sutartinėje J. Etkindo vertimo proceso formulėje

vertimas = menas + mokslas (+ „aš“)

mūsų vertimo praktikoje vidurinis komponentas „mokslas“ kaip ir neegzistuoja. Todėl tenka pritarti vertimo kritikei M. Lorijė, kad šiuo metu veltui laukiama, jog „kai bus sukurti įvairių kalbų lyginamosios stilistikos mokslo darbai, jie, girdi, padėsia ateities vertėjams suprasti, kodėl tai, kas dera vienoje kalboje, nederą kitoje ir, atkurta pažodžiui, stebina savo logiška beprasmybe ar dviprasmybe. Visa tai buvo žinoma jau Puškinui, kuris jautė tai kaip poetas ir rašė apie tai kaip teoretikas. Ne tyrinėjimų šia tema turi laukti vertėjas, o kaip rašytojas gilintis į gyvąją kalbą — į tą, iš kurios verčia, ir į tą, kuria rašo“².

Vulgarizmų vartojimas reikalauja ypatingo dėmesio, kad būtų galima išvengti kalbos užteršimo, tačiau, susiję su tam tikru charakteriu, jie irgi gali turėti tam tikrą meninę prasmę, savo motyvavimą. Konstatavus, kad kol kas tai vyksta be vertimo teorijos, belieka apeliuoti į aukštą vertėjų kultūrą, subtilią jų meninę intuiciją.

¹ T. Venclova. Kultūra ir jos fonas, — „Kultūros barai“, 1970, 4, p. 47.

² М. Лорие. Большой вопрос, — «Мастерство перевода», М., 1969, p. 318—319.

Netgi specialiai netyrinėjant, nesunku pastebėti, kad daugelis rašytojų vartoja žodžius, sudarančius tarsi branduolius, apie kuriuos grupuojasi kiti žodžiai. Dž. Selindžerio knygoje pasakotojo kalbos srautas kupinas begalinių pasikartojimų. Frazė, net frazės dalis, keli žodžiai, sintagmos pasikartoja ir varijuoja du, tris, keturis, penkis kartus, o tos variacijos metu į pasakojimą įsijungia jau kitas pasikartojimas, jie susikabina vienas su kitu, ir pasakojimą galime palyginti ne su besivyniojančiu kamuolio siūlu, o su besipinančiom serpantino juostom.

Ši Selindžerio prozos ypatybė ne formalī maniera — ji puikiai perteikia paauglio sumišimą, pasakojimo padrikumą, nepasitikėjimą klausytoju, baime, svarbiausia vienišo, pripratusio prie suaugusių nepasitikėjimo berniuko baime likti nesuprastam. Šie susipinančios pasikartojimai, tolydžio įgaudami naujų atspalvių, sudaro savotiškus leitmotyvus, kurie lemia kūrinio sąvitumą. Nors tai skamba šiek tiek paradoksaliai, bet šiuo atveju ypač dažnai pasikartoja vulgarizmai, kurių, kaip minėjome, palyginti nemaža. Tačiau iš karto reikia pažymėti, kad jų pagausėja tais atvejais, kai Houldenas ima šnekėti apie mokyklą (ypač pašnekesys su Stredleiteriu), Holivudą arba būsimą karjerą.

Vulgarizmų vartojimo pagrindinius motyvus galime suminėti šiuos: pagrindinio veikėjo nepasitenkinimas jį supančia gyvenimo tikrove, kurios daiktai ir reiškiniai dažniausiai ir apibūdinami vulgariais, keiksmazodiniais epitetais; paauglio baimė būti sentimentaliam ir iš čia kylantis buitinės, konkrečios leksikos poreikis; ilgesys kito pasaulio be melo, apgaulės, veidmainiškumo (kai Houldenas kalba apie tai, kas jam brangu, vulgarizmai beveik išnyksta, o kontrastai, kaip žinome, tarnauja didesniai meniniam įtaigumui); ir pagaliau autoriaus noras suteikti pagrindinio veikėjo kalbai kuo daugiau tikroviškumo, padaryti ją kuo emocingesnę.

Ir štai vertėjui kyla klausimas, kaip perlydyti originalo leksiką, kad pirmiausia būtų akivaizdžiai pademonstruotas paauglio žargono skurdumas, o antra vertus, kad žargonu būtų perteikta sudėtingiausia jausmų, minčių, išgyvenimų gama.

Dabar pereikime prie konkretaus tekste pasitaikančių vulgarizmų nagrinėjimo. Štai emfatinis epitetas *goddam (god-damned)*, kuris greta su *damn* arba jo eufemistiniu ekvivalentu *darn* tekste derinamas su įvairiausiai daiktavardžiais. Jo emo-

cingumo laipsnis priklauso vien tik nuo konteksto, todėl jis gali būti verčiamas įvairiai:

goddam hotel 79 — *prakeiktas viešbutis* 69,
goddam minor 87 — *prakeiktas nepilnametis* 79,
goddam fingernails 46 — *pasmirdusios panagės* 29,
goddam mystery program 54 — *pašvinkęs detektyvas* 39,
goddam waiter 159 — *tas velnias padavėjas* 160,
goddam honour 68 — *sumauta garbė* 55,

su būdvardžiais:

damn absent-minded 78 — *žvėriškai išsiblaškęs* 67,
damn worried 61 — *žvėriškai susinervinęs* 47.

Turint galvoje tą faktą, kad anglų kalboje yra nepalyginti daugiau viensikiemenių ir dviskiemenių žodžių, negu lietuvių kalboje, visiškai suprantama, kad angliškasis *damn* arba kad ir *goddam* nėra toks įkyrus, kaip lietuviškas *prakeiktas* ar kiti vertėjo pavartoti žodžiai. Mūsų flektyvinė kalba jautriai reaguoja į gramatinių formų pasikartojimą, į bet kokią monotoniškos grėsmę, tuo tarpu analitinė anglų kalba beveik visai abejinga dalelyčių, prielinksnių, pagalbinių veiksmažodžių gausybei. Anglo ausis nesieja visų šių pagalbinių kalbos dalių su turiniu, tiksliau, suvokia taip, kaip mes galūnes. Be to, daug iš šių dalių šnekamojoje kalboje bei rašyboje (perteikiant šnekamąją kalbą) seniai sutrumpėjo. O dar ir tvirta angliško sakinio žodžių tvarka neišvengiamai sukuria papildomą pasikartojimą, kuris lietuvių kalboje tampa visai neįmanomas. Tokiu būdu vertėjui tolydžio tenka kurti menišką pasikartojimą, atidžiai stengiantis išvengti kalbinio pasikartojimo. Šitai reikalauja iš vertėjo tikro virtuoziško. Mūsų nagrinėjamame vertime iš karto krinta į akis, kad, saugodamas pasikartojantį žodį ar mintį, vertėjas beveik niekur neišsaugo konstrukcijos. Net ten, kur, rodos, Houldenas lyg užsimiršęs kartoja tą patį neigimą, lietuviškai įterpti nežymūs žodeliai, negriaunantys ritmo (o tai pasikartojimuose kone svarbiausia), bet panaikinantys monotoniškumą. Visiškai suprantama, kad kartais vertėjas visai praleidžia šį labai dažnai pasikartojantį žodį; pvz.:

I'm not going to tell you my whole goddam autobiography 27, — *Nesiruošiu čia jums pasakot visos savo autobiografijos* 7 (=savo biografijos) arba kūrybiškai pavartoja šmaikštų posakį arba žodį su niekinamu atspalviu:

You are in my goddam light 44 — *Ne stikliaus vaikas esi* 28;
I hated that goddam Elkton Hills 38 — *Suniu man atsiduda tas jų Elktonhilzas* 20;

„*What the helly reading?*“ „*Goddam book*“ 44 — *Ką čia skaitalioji?*

— *Knygšę* 28.

Kartais vertėjas neverčia *goddam*, bet pakeičia sakinio veiksmažodį ekspresyvesniu:

he came up to school in this big goddam Cadillac 40 — *jis atsibaladojo su savo „Kadilaku“ į mokyklą* 23;
like as if they expected a flock of goddam movie stars 90 — *kada į salę ims ir įgarmės būrys kino žvaigždžių* 81;
they continued their goddam boring conversation 137 — *jie vėl uždėjo tą pačią plokštelę* 135.

Tačiau ne visur toks pakeitimas pateisinamas, nes kartais keičiasi ir prasminis akcentas:

How 'bout turning off the goddam light? 68 — *Rupūže, ar užgesinsi kada šviesą?* 56;

I wouldn't abuse your goddam hospitality 69 — *Neketinu piktnaudžiaut tavo svetingumu, susna* 56.

Originale *goddam* reiškia nepasitenkinimą daiktu, o vertime akcentas persikelia į nepasitenkinimą asmeniu.

Visiškai klaidingai dažnai *goddam*, matyt, dėl rusų *не-частный* įtakos, verčiamas *nelaimingas*; pvz.:

I was the goddam manager of the fencing team 29 — *Aš buvau tos nelaimingos komandos kapitonas* 9;

He put my goddam paper down 37 — *Tada jis padėjo tą nelaimingą rašinį į šalį* 18;

I couldn't find my goddam hunting hat anywhere 66 — *Niekaip negalėjau rasti savo nelaimingos medžioklinės kepurės* 53 ir t. t.

Siuo atveju turėtų būti *nelemtas*. Be to, *damn* arba jo eufemistinis ekvivalentas *darn* dažnai pavartotas kitokio tipo deriniuose *not to give a damn, not worth a damn*, kuriuos P. Gasiulis irgi verčia labai įvairiai; pvz.:

I don't give a damn 34 — *Man nusišvilpt* 15;

He didn't give a damn about the fencing 44 — *Varžybos jam rūpi kaip pernykštis sniegas* 27;

I don't know, ant I don't give a damn 44 — *Nežinau ir nesuku sau plaučių* 27;

I didn't give a damn how I looked 72 — *Didelio daikto, kaip atrodau* 60;

They don't give a damn whose suitcases are better 121 —

Jam nuspiaut, ar jo lagaminai geresni, ar blogesni 117;

She was around ten minutes late, as a matter of fact. I didn't give o damn, though 135 — *Jinai pasivėlavo de-*

šimt minučių. Bet man tos dešimt minučių — nulis 132; I couldn't pray worth a damn 113 — Poteriai — nė iš vietos 108.

Emfatinis stiprinamasis žodelis *hell* (arba retkarčiais jo ekvivalentas *heck*) vartojamas įvairiausių rūšių sintaksinėse konstrukcijose, kurias versdamas P. Gasiulis stengiasi atkurti meninį efektą, o ne kopijuoti formą; pvz.:

touchy as hell 27 — jautrūs kaip velniai 7; ears dirty as hell 46 — ausyse pievagrybiai 29; cold as hell 62 — šaltai kaip lavonas 48; she's old as hell 71 — nusenusi kaip giltinė 59; I said it fast as hell 86 — išpyliau greitai kaip iš automato 77;

Like hell it is 46 — skiedi miltai 29; Where the hell's my cigarettes? 56 — Koks velnias nujojo mano cigaretes? 41;

What the hell's doing, anyway? 66 — Tai kokį velnią lipdai, kad nemiegi? 53;

I had a helluva time convincing her 93 — Man vos liežuvis nenudilo, įtikinėjant ją 84.

Arba štai sportinio žargonu pavyzdys:

he'd just beaten hell out of me in ping-pong or something 37 — lyg būtų užmetęs teniso sausą ar dar ką 18.

Tačiau pernelyg didelis išradingumas slepia kitą blogybę. Lietuviškame tekste nepalyginti daugiau bravūros, berniokiško stačiokiškumo, būdingo mūsų miesto paaugliui. Visiškai aišku, kad vertėjas neabejingas tekstui, bet tai ne pamatas pernelyg dideliame laisvumui. Dėl stilistinių netikslumų dažnai sukeičiami prasminiai akcentai, o tai rodo, kad vertėjas nematė vaizduotės akimis baigto kūrinio vaizdo, nesuprato ligi galo visko, ką norėjo pasakyti rašytojas. Saiko praradimas čia ir pavirsta didžiausiu vertimo trūkumu. Vertėjas tarsi pamiršta, jog autorius ne veltui kartoja tą pačią frazę herojaus būsenai žymėti. Ją verčiant, pernelyg didelis laisvumas neleistas.

Kaip jau buvo minėta, toks pasikartojimas it tam tikras leitmotyvas suteikia kūrinii savotišką skambesį, kuria savitišką nuotaiką. Per visą knygą Houldeną kankina klausimas, kur žiemoja antys, gyvenančios Centrinio parko tvenkiny, o netikėtai išgirsta ir klaidingai įsiminta frazė iš Bernso dainelės apie vaikus rugiuose išauga į apmąstymą apie savąją vietą gyvenime ir naktiniame pašnekesyje su mokytoju Entoliniu pavirsta į filosofinį samprotavimą apie bedugnę, į kurią ritasi

pats Houldenas. Per visą knygą it nevilties šauksmas labai švelniai varijuodama pasikartoja frazė:

*I got feeling so lonesome,
It made me too sad and lonesome,
I was feeling so depressed,
I was getting depressed as hell again,
I'm lonesome as hell.*

Lietuviškame vertime intonacija visiškai klaidinga:

*Jaučiausi šlykščiai vienišas 55,
Buvo šlykščiai liūdna ir nyku 58,
Nuotaika buvo ir taip bauri 69,
Pasijunti toks vienišas, ir apima žvėriškas liūdesys 88,
Man velniškai sugedo nuotaika 141,
Mane vemt verčia 123.*

Siurkštų liaudišką žodį *ass* vertėjas sąmoningai ir pagrįstai verčia lietuvišku bendrinio žodžiu *užpakalis*, nes vulgaresnis sinonimas lietuviškam kontekste nuskambėtų per daug drastiškai. Ten, kur *ass* vartojamas perkeltine prasme, sušukimuose arba net žodžių deriniuose, vertėjas irgi randa neblogo variantų; pvz.:

a nice old guy that didn't know his ass from his elbow 33 — toks nusenęs ir ničnieko nebenutuokia 14;

Which is something that gives me a royal pain in the ass 51 — Šitokie dalykai tai man vidurius susuka 35;

he had a poker up his ass 101 — stovėjo tarsi kuolą prarijęs 94;

Game my ass. Some game 33 — Lošimas — leiskit nusi juokti. Būta lošimo 15;

I once called him a fat-assed phony 145 — Aš kartą buvau jį išvadinęs plačiadugniu pamaiva 145.

Apie tekste dažnai pasitaikančio vulgaraus žodžio *bastard* vertimo sėkmingumą, manau, iškalingiausiai byloja vien tik jo vertimo variantų išvardinimas: *rupūžė 51, 35, 70, 57, suskis 41, benkartas 43, 53, 117, šunsnukis 49, išsigimėlis 58, pašlemėkas 62, 63, 136, 160, 178, kadras 70, subjektas 87, susna 92, šmikis 93, niekšas 148, biauzybė 190, neraliuotas galvijus 199* ir t. t. Neabejotina, kad toks vertėjo išradingumas ne visur pateisinamas.

Funkcionalumo principą, t. y. minties bei vaizdo perdavimo funkciją, o ne kalbinių ekvivalentų atradimą, iš esmės galime

kaip dera realizuoti, tik įvaldę rašytojo meną, kurio dėka personažų kalba neprieštarauja charakterių logikai.

Pabaigoje galime padaryti išvadą, jog, norėdami perteikti vulgarizmų stilistines funkcijas — pabrėžiamai niekinamą veikėjo pažiūrą į daiktą, tikroviškumą, emocingumą — sėkmingai galime vartoti šnekamosios kalbos leksiką, kuri savo emocingumu, ekspresyvumu, išraiškingumu, gyvumu nenusileidžia žargonizmams bei stilistiniams vulgarizmams, artima jiems funkcijomis ir stiliumi. Leksiniai vulgarizmai dažniausiai keičiami bendraisiais literatūriniais, neutraliais žodžiais. Kritikas, vertindamas tokį skirtingą konkrečių familiarios anglų kalbos elementų interpretaciją, tai paaiškintų saiko jausmu, kalbine nuojauta ir vertėjo skoniu. Tačiau lingvistinis šios problemos aiškinimas gali būti toks: matyt, vieni nukrypimai nuo anglų bendrinės kalbos neprieštarauja normai ir juos galima perteikti lietuvių šnekamosios kalbos elementais, o kiti yra iš vulgariosios kalbos, kuri yra už mūsų norminės kalbos ribų, ir vertime negali būti perteikti.